

HET LAATSTE NIEUWS UIT INDIE

Verschijnt tweemaal per week

Bureaux: REDACTIE EN ADMINISTRATIE: DEN HAAG — ANDRIES BICKERWEG 5 — TELEFOON 330291 — GIRO 406200
Wvd. Hoofdredacteur: J. L. A. ZWARTS — Uitgave van de stichting „HET LAATSTE NIEUWS UIT INDIE” — DEN HAAG

Abonnementsprijs f 2.25 per 3 maanden,
per halfjaar f 4.25 en per jaar f 8.—
LOSSE NUMMERS f 0.10.

Voor Nederl.-Indië, Suriname, Curaçao
en het buitenland f 2.75 per kwartaal,
f 5.25 per halfjaar en f 10.— per jaar.

Advertentieprijs f 0.25 per mm.

Non possumus

In de „Volkskrant” doet Prof. Romme een beroep op de oppositie. Hij vraagt: „Zullen wij in Nederland nu gezamenlijk de handen ineen slaan om op het grondvlak van Linggadjadi te bouwen zoo goed als het maar kan, of zullen wij beleven, dat, ondanks de beslissing van het parlement, de Nederlandsche

kracht verbrokken blijft, met het gevaar, dat de stevigheid van den opbouw daarvan den neerslag zal ondervinden?” En Prof. Romme besluit: „De uiteindelijke oplossing van het Indonesische probleem is en blijft naar haar wezen een nationale zaak.”

Ik zou willen antwoorden: dat hadden de regeringspartijen eerder moeten bedenken. Onzerzijds is herhaaldelijk betoogd, dat het Indische probleem een nationaal probleem is en dat er dus naar gestreefd moet worden het op nationale wijze tot oplossing te brengen.

De regeringspartijen wilden er echter niet van hooren. Zij hebben van het Indische probleem een partijzaak gemaakt en ten slotte, aan de talloze argumenten van de oppositie nauwelijks aandacht schenkend, haar zin en wil koppig doorgedreven.

Er zal in berust moeten worden, tot tijd en plaats de noodzakelijke wijziging van de grondwet tot ontbinding van de Kamers zal leiden en het Nederlandsche volk dus de gelegenheid krijgt om over dit drijven een oordeel te vellen.

In afwachting van deze beslissende ronde, zullen de Rijksgetrouwen BLIJVEN spreken, BLIJVEN getuigen. Niet om het regeering of regeringspartijen extra moeilijk te maken, maar omdat het hun plicht is duidelijk te maken dat en waarom zij voor den gang van zaken geen de minste verantwoordelijkheid kunnen aanvaarden.

Tweeërlei overweging doet hen het beroep van Prof. Romme afwijzen:

Ten eerste: er wordt met Linggadjadi geen eerlijk spel gespeeld. De Katholieken hebben er vóór gestemd omdat zij, zich beroepend op de beide regeringsverklaringen en de memorie van toelichting der Commissie-Generaal, er een geheel andere beteekenis aan toekennen dan bijvoorbeeld de communisten en de Indische republikeinen, die zich — naar mijn inzicht terecht — stellen op de basis van de 17 artikelen, waaruit het ontwerp van Linggadjadi bestaat.

Hoever dit ontwerp afwijkt van de later gegeven interpretaties mogen enkele voorbeelden duidelijk maken:

In art. 16 staat, dat tot vermindering van de troepensterkte zal worden overgegaan AANSTONDS na het tot stand komen van de overeenkomst. De minister van overzeesche gebiedsdeelen heeft nu in de Kamer verklaard, dat „aanstonds” beteekent „zoodra moge-

lijk”. Dat is een staal van een zeer bijzondere uitlegkunde. „Aanstonds” en „zoodra mogelijk” zijn verre van synoniem. „Zoodra mogelijk” omvat voorbehoud: zoodra de omstandigheden het toelaten. „Aanstonds” bevat geen enkele restrictie. Het beteekent: terstond, dadelijk, onverwijld.

Op de conferentie te Denpasser heeft Dr. van Mook ontkend, dat de repoebliek als soeverein zou zijn erkend. In redevoeringen, voor studenten gehouden, heeft, blijkens het overzicht van den Indischen voorlichtingsdienst d.d. 7 en 9 December, de vice-president van de repoebliek, drs. Hatta, echter ver-

biedsdeelen heeft in de Kamer den nadruk gelegd op de reële eigenschappen van het nieuwe Rijkverband in de Unie. In zijn rede voor de studenten heeft drs. Hatta echter nadrukkelijk — en uitermate galant! — betoogd: „De president staat niet onder de Koningin, maar de Koningin staat integendeel onder den president, daar zij slechts fungeert als mandoe van de Indonesische en Nederlandsche afgevaardigden in de organen der Unie.”

Uit deze enkele voorbeelden blijkt reeds genoegzaam hoe weinig houvast het ontwerp van Linggadjadi biedt. Romme en Hatta, die het

In strijd met de Wet

Art. 3, 2 (b) van de Wet van 2 September 1946 (Stbl. G. 233), houdende de instelling van de Commissie-Generaal voor Nederlandsch-Indië luidt:

„besprekingen met van ouds bestaande en met nieuw gevormde staatkundige organisaties, zoomede met vertegenwoordigers van de verschillende volkeren en bevolkingsgroepen, betrekking hebbende op de vestiging van de toekomstige staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk.”

Daarentegen luidt Art. 14 (3) van het K.B. van 13 September 1946, No. III, betreffende de Vaststelling van de Instructie voor de Commissie-Generaal voor Nederlandsch-Indië:

„mede te werken aan de voorbereiding van een nieuwe staatkundige ordening voor Nederlandsch-Indië in het bijzonder door besprekingen te voeren en waar noodig afspraken te maken met van ouds bestaande en met nieuw gevormde organisaties en met vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroepen voor zoover het Opperbestuur en de Wetgever hiervoor mede verantwoordelijk zijn.”

Volgens de wet had dus de Commissie-Generaal niet het recht om afspraken te maken met de vertegenwoordigers van de Republiek Indonesia en kon zij daar alleen besprekingen mee voeren. De Ontwerp-overeenkomst is echter een geparafeerde afspraak en als zoodanig in strijd met de wet. En daar de wet prevaleert boven het Koninklijk Besluit, dat daarmede in strijd is, is de overeenkomst van Linggadjadi derhalve onwettig en heeft de Commissie-Generaal zich schuldig gemaakt aan overtreding van de wet.

Bedenklijk is, dat de Regeering, die aansprakelijk is voor het K.B. betreffende de instructie van de Commissie-Generaal, deze instructie, die in strijd is met de Wet, pas heeft bekend gemaakt, nadat de overeenkomst van Linggadjadi was geparafeerd.

klaard: „Artikel 2 brengt ons de garantie, dat binnen twee jaar — vóór 1 Januari 1949 — de Vereenigde Staten van Indonesia als soevereine staat tot stand zullen zijn gebracht. Het voormalige Nederlandsch-Indië zal voor dien datum geheel onafhankelijk zijn.” Artikel 2, waar Hatta zich op beroept, luidt, „De Nederlandsche regeering en de regeering van de republiek werken samen tot de spoedige vestiging van een soevereinen, democratischen staat op federatieven grondslag.” De Commissie-Generaal heeft in haar memorie van antwoord aan dit artikel bijzonder relief gegeven door er aan te herinneren, dat op aandrang van de Indonesische delegatie de aanvankelijk gebezigde woorden: „vrije, democratische staat” vervangen werden door: soevereinen, democratischen staat.”

De opvatting van drs. Hatta vindt dus meer steun in het ontwerp en zijn toelichting dan de meening van dr. van Mook.

De minister van overzeesche ge-

omtrent Indië's toekomstigen status met elkander volstrekt oneens zijn, kunnen er beiden ter verdediging van hun standpunt argumenten uit putten. Dat spreekt boekdeelen.

Er zijn lieden, die deze dubbelzinnigheid juist de groote verdienste van het ontwerp achten te zijn. Het is een opvatting, welke misschien eenige waarde zou hebben indien het hier zou gaan om een handelstransactie tusschen twee aan elkander gewaagde partijen. Maar het gaat hier om het leggen van een basis voor de toekomstige samenwerking tusschen twee volken, die reeds eeuwen aan elkander verbonden zijn, en dan mag er van dubbelzinnigheid geen sprake zijn. Dan dienen goede trouw en waarachtigheid richtsnoer te zijn.

De andere reden, waarom de Rijksgetrouwen het beroep van Prof. Romme met een non possumus moeten beantwoorden, heeft Prof. Gerretson in de „Nieuwe Eeuw” aldus omschreven: „Hoe kan men van de oppositie verwachten,

Het werkelijke Linggadjadi

Te Padang hebben eenige terroristen bij het naderen van een Ned. patrouille te Boekit Poetoes een bom, die in een boom geplaatst was, tot explosie gebracht. Drie Nederl. soldaten werden gedood en vier gewond.

Ten Z.O. van Patjet stuitte een Nederlandsche veiligheidspatrouille op een bende, waarvan 22 leden gevangen werden genomen.

De terreur op de bevolking in den sector van Soerabaja duurt voort. De republikeinse politie doet mee aan het molesteeren van de kampongbewoners ten Westen van Domas en Kedamean binn'n Nederlandsch gebied. In de stad zelf werd de woning van den divisie-commandant beschoten.

NA LINGGADJATI

„Het Nationaal Revell” houdt op Zaterdag 4 Januari 1947, 'smiddags drie uur, een openbare vergadering in Dilligentia, Lange Voorhout 5 te 's-Gravenhage, waar als sprekers zullen optreden: Dr. W. K. H. Feilletau de Bruyn met het onderwerp: „Na Linggadjadi, wat nu?” en J. van Dijken met het onderwerp: „De economische gevolgen voor Nederland na Linggadjadi”.

Toegang vrij. Plaatsbespreking aan het gebouw Dilligentia, desgewenscht telefonisch van 11 uur af onder no. 117647.

dat ze voor een derde maal haar vertrouwen aan de Rijksgeregeering schenkt wanneer de uitvoering van haar politiek blijft toevertrouwd aan een onbetrouwbaren ambtenaar (van Mook B.) en een incompetent Commissie?”

Aan deze alleszins juiste opmerking zou ik nog dit willen toevoegen: De geestige Fransen noemen het reparatie-huwelijk: de triomf van de hoop over de ondervinding. Welnu, steun onzerzijds aan, vertrouwen in figuren als Schermerhorn en van Mook zouden met veel meer recht op dezelfde wijze gekenschetst kunnen worden: de triomf van de hoop over de ondervinding. Onze ondervinding is van dien aard, dat wij, hun leiding aanvaardend, geen hoop kunnen hebben.

Nee! Als de regeringspartijen op onze medewerking, op onze positieven arbeid werkelijk prijs stellen, dan zullen ze moeten bebben het Indische probleem te onttrekken aan den invloed van mannen, die slechts handelen krachtens overwegingen van opportunisme, défaitisme, illusionisme of terwille van een bepaalde politieke constellatie.

Dan zal het groote werk, dat na het Kamervotum te doen is, gelegd moeten worden in handen van mannen, die gedragen worden door een beginsel, het beginsel van onze zedelijke en morele verantwoordelijkheid jegens ALLE volken en ALLE bevolkingsgroepen van den geheelen Archipel!

Nederland en Indië in 1946

Van Clark Kerr tot Killearn

Een jaar van concessies en vernedering

In het nu achter ons liggende jaar heeft het vraagstuk van de verhouding tusschen Nederland en Indië wel den boventoon gevoerd onder alle vraagstukken van binnenlandsche politiek.

In het begin van 1946 werden de pogingen om met Britsche bemiddeling tot een overeenstemming met de republikeinen te komen, voortgezet en na steeds meer concessies van Nederlandsche zijde, is het jaar afgesloten met de aanvaarding van het basis-accoord van Linggadjati, tot stand gekomen nadat andermaal Engelsche bemiddeling was aanvaard.

In Januari vertoefde dr. Van Mook in ons land en in Londen, bij welke gelegenheid hij in een radio-rede uiteenzette, dat de Indische kwestie een internationaal karakter had en dat vreedzame overeenstemming gewenscht was. Einde Januari begaf Sir Archibald Clark Kerr, gewezen Britsch gezant te Moskou (thans Lord Inverchapel) zich naar Nederlandsch-Indië om te bemiddelen.

Op 11 Februari maakte de regering haar voorstellen bekend, die basis der onderhandelingen zouden zijn. Nederlandsch-Indië zou een Gemeenebest worden van gebieden met verschillend regiem en uiteenlopende graden van zelfbestuur met een Indonesisch staatsburgerschap, ook voor Nederlanders in de Oost, met een parlement en eigen regering, terwijl aan het hoofd zou staan een vertegenwoordiger van de Kroon met bijzondere rechten, om het nakomen van internationale verplichtingen, de rechten der minderheden enz. te waarborgen. Na een overgangperiode (men dacht aan één generatie) zou het Gemeenebest dan over eigen toekomst kunnen beslissen. Afgewezen werd een verdragsverhouding, en het gezag der republiek werd wel over Java, doch niet over Sumatra erkend.

Op 2 Maart trad daarop het kabinet-Sjahrir af, teneinde een breeder basis te verkrijgen (wat op 11 Maart was gelukt) en op 13 Maart begonnen de besprekingen tusschen Dr. Van Mook, Sjahrir en Clark Kerr, welke onderhandelingen op 30 Maart eindigden. Hierbij bleek, dat de republikeinen er de voorkeur aan gaven, het voorbeeld van Indo-China te volgen (waar op 6 Maart een accoord was bereikt) opdat de republiek deel zou uitmaken van een Indonesische federatie, welke door verdrag met het moederland zou zijn verbonden.

Op 4 April bleek het noodig, dat de onderhandelende delegaties zich naar Nederland begaven om over deze nieuwe voorstellen te spreken. Op 9 April begonnen de besprekingen op de Hooge Veluwe, op den twaalfden dier maand begaven de Nederlandsche ministers, betrokken bij het overleg, zich naar Londen, doch op 23 April bleek, dat op de reeds genoemde basis geen overeenstemming kon worden bereikt.

In de regeringsverklaring van 2 Mei zeide minister Logemann, dat

de republikeinsche tegenvoorstellen een belangrijke stap terug waren op den weg van het overleg, en dat de regering niet verder wilde gaan dan erkenning van de republiek de facto, als onderdeel van een federatief gemeenebest, terwijl het geheel dan deelgenoot zou zijn in het koninkrijk. Met het oog op de verkiezingen en het optreden eener nieuwe regering rustten daarop de onderhandelingen eenige maanden.

De parlementaire commissie van Poll (geboycot door de Partij van den Arbeid) had intusschen een rapport opgesteld over haar voor de republiek niet gunstige bevindingen.

Op 8 Mei stelde de heer van Poll in de Kamer een motie voor, welke met 45 tegen 26 stemmen werd aanvaard, volgens welke het bestaan eener autonome republiek binnen een Indonesisch gemeenebest niet werd uitgesloten, en waarin reorganisatie der buitengewesten, doch voor alles evacuatie van alle geïnterneerden uit de republiek werd voorgestaan. Ter hervorming van het bestuur der buitengewesten werd te Malino op 16 Juli een conferentie geopend, waarin (21 Juli) Dr. Van Mook uiteenzette, dat het plan bestond, een Vereenigde Staten van Indonesië te vormen, bestaand uit vier staten: Java; Sumatra, Borneo en de Groote Oost. Besloten werd, ook een bijeenkomst te houden met de minderheden (Europeanen, Chinezen, Arabieren enz.) welke conferentie te Pangkalpinang plaats vond en op 14 October eindigde.

In Indië werden de Nederlandsche voorstellen van 2 Mei bestudeerd door de republikeinen, die ze volgens de verklaring van Soekarno op 31 Mei onaantvaardbaar achtten. Op 17 Juni deed Sjahrir tegenvoorstellen: hij bepleitte de facto-erkenning van de Republiek (op Java en Sumatra) welke deel zou uitmaken van een Indonesischen

vrijstaat, door verdrag met Nederland verbonden.

Op 1 Juli werd Sjahrir door opposanten ontvoerd (op 8 Juli werd deswege Tan Malaka gearresteerd) en trok Soekarno alle macht aan zich. Het duurde tot 15 Augustus voor Sjahrir weer als premier optrad met een regering op zoo breed mogelijke basis (doch zonder de communisten).

Op 5 Augustus stelde de Nederlandsche regering voor een Commissie-Generaal van drie leden naar Indië te zenden, welk voorstel 17 Augustus werd aanvaard. Als nieuwe officieele bemiddelaar zou nu Lord Killearn optreden. Op 11 September werden de leden der C.-G. benoemd en op 18 September kwamen zij te Batavia aan.

Pogingen om intusschen tot een wapenstilstand te komen, hadden gefaald, omdat van republikeinsche zijde stopzetting van het transport der Nederlandsche troepen werd geëischt. Op 7 October vingen de officieele onderhandelingen aan tusschen de Commissie-Generaal en de Republikeinsche delegatie in aanwezigheid van Lord Killearn en op 14 October werd in beginsel een bestand gesloten tusschen de troepen, hoewel praktische uitvoering daarvan op verschillende plaatsen nog niet werd bereikt. Toen een overeenkomst nabij scheen, vertrokken de delegaties naar Linggadjati (bij Cheribon) waar ook Soekarno aanwezig was en na een crisis toch een basis-accoord werd gesloten, dat op 15 November werd geparafeerd en 18 November werd gepubliceerd.

De zeventien punten van Linggadjati behelzen, dat de republiek op Java en Sumatra wordt erkend, deel uitmakende van de Vereenigde Staten van Indonesië, welke statengroep een Unie vormt met het Koninkrijk der Nederlanden (Nederland, Suriname en Curaçao) aan het hoofd van welke Unie de Koningin staat.

Op 26 November gaven admiraal Helfrich en generaal Kruls bij een bezoek aan de Koningin hun bezorgdheid te kennen over de militaire situatie, in verband met het accoord, dat heftige tegenstand uitlokte.

Per 30 November verlieten de Britsche troepen Indië.

Armoede en ellende in Indië

en vooral ook onveiligheid

Generaal Spoor heeft via Radio Batavia een kersboodschap gericht tot de troepen in Indië. Hij heeft daarbij bijzonder den nadruk gelegd op de taak van onze troepen in het Oosten, niet oorlog te voeren, maar vrede te brengen.

Ook tot de verwanten van de soldaten in Nederland richtte hij een boodschap. Na te hebben gewezen op 't leed, dat de scheiding te weeg brengt, zeide hij:

„Zoo uw droefheid bitterheid mocht worden, dan doet gij onze mannen in Indië geen recht, want de plicht, die zij hier vervullen, betekent waarlijk geen schrijnende tegenstelling tot het vrede op aarde, dat in den Kerstnacht ten hemel stijgt. Uw echtgenooten en zoons zijn niet hierheen geroepen om oorlog te voeren, om te veroveren en te verslaan, om gewin te zoeken door geld. Zij verrichten een werk des vredes.

Gij kunt u nauwelijks voorstellen, hoe in dit land miljoenen menschen op drift zijn geraakt. Hoezeer in deze uitgestrekte gebieden armoede en ellende heerschen en vooral ook onveiligheid en gedurende angst om behoud van het vege lijf.

Ik spreek niet over dat deel van het Indonesische volk, dat met

werkelijkheidsidealen bezield, vrijheden nastreeft, welke wij het niet alleen geenszins misgunnen, maar voor de verwezenlijking waarvan wij een positieve en krachtige bijdrage wenschen te leveren. Maar ik spreek over de velen, die zonder eenig gevoel van verantwoordelijkheid of door oorlog en revolutie geheel uit hun evenwicht geslagen, een voortdurende bedreiging vormen voor het constructieve element in de Indonesische samenleving.

Tegen deze ontbindende krachten vormen onze soldaten een bolwerk en het is hun taak, hun hoge plicht er zorg voor te dragen dat dit land en dit volk niet verder afglijden naar een afgrond van de diepste ellende, verkommering en nood.

Onze wapenen zijn niet gericht tegen een volk dat om zijn vrijheid en zelfstandigheid worstelt. Maar zij richten zich tegen diegenen onder de miljoenen, die van deze moeilijke geboorte en de verwarving, welke daardoor natuurlijkerwijs ontstaat, misbruik wenschen te maken voor doeleinden, die alleen maar zelfzucht en misdadigheid zijn.

In een telegram aan H.M. de Koningin heeft gen. Spoor den dank der troepen overgebracht.

BETERE VOORLICHTING

van het buitenland
over de toestanden
in Indië.

Ook U kunt hieraan meewerken!
Stuurt uw vrienden en kennissen
in de Engelsch sprekende landen

de vertaling van het rapport
van de Commissie-Van Poll

en

„The truth
about the Indonesian Republic”

door William F. de Bruyn.

Deze brochures zijn verkrijgbaar
tresp. tegen den prijs van f 1.75
en f 1.50 bij de Stichting Indië
in Nood... geen uur te verliezen.
Andries Bickerweg 5, 's-Gravenhage,
telefoon 330295, giro 6866.

Op 7 December werd de instructie gepubliceerd, welke aan de Commissie-Generaal was meegegeven, op 10 December de memorie van toelichting der C.-G. op het basis-accoord en de regeringsverklaring, dat het kabinet bereid was Linggadjati te aanvaarden.

Het debat daarover in de Tweede Kamer begon op 16 December en eindigde op 20 December met de aanneming van een motie-Romme (met 65 tegen 30 stemmen) waarin de aanvaarding van Linggadjati wordt goedgekeurd, mits bij de interpretatie van het accoord de toelichting der C.-G. en de regeringsverklaringen van 10 en 19 December als bindend worden beschouwd.

Op 20 December kwam de conferentie te Den Pasar bijeen voor de reorganisatie van den Grooten Oost, welke eerst op 18 Dec. officieel werd geopend met een rede van dr. Van Mook en op 25 December werd gesloten na de vorming van een staat Oost-Indonesië. Hoofdstad van dezen staat is Makassar en voorloopig staatshoofd de Balinees Soekawati.

Achter prikkeldraad!

Aan een brief van een Nederlandschen officier in Palembang ontleenen wij:

„U zult wel uit de kranten vernomen hebben, dat het in Palembang rustig is. De plaatselijke autoriteiten hebben zich naar aanleiding van de succesvolle besprekingen een positie ingedacht, die zij willen doen naleven. De praktijk van het geval is, dat wij — de militairen — achter het prikkeldraad zitten en de Indonesiër daarbuiten en... daarbinnen. Te genover onze wachten staan T.R.I.-wachten. Aan de kawat en bij het gaan van het eene kamp naar het andere staan wij bloot aan beleedigingen en het sporadisch als mikpunt fungeren voor steenwerpers. Neem daarbij nog de talrijke pogingen tot diefstal, vooral van wapens, dan ziet U, waaraan wij worden blootgesteld. Al deze handelingen mogen door ons niet met vuur worden betaald. Zoo kwam het voor, dat bij een wacht een geweer werd gegapt en een der wachthebbenden den dief slechts kon naloopen; bij deze achtervolging gingen andere Ind. hem in den weg staan. Op deze manier zijn reeds ettelijke wapens verspeeld. Voor de jongens, die op Bali vrijheid kenden, is deze toestand onhoudbaar en zoo zullen vandaag of morgen de poppen wel aan 't dansen gaan. Verschillende officieren dienden al een request in voor overplaatsing, maar de toestand verandert weinig of niet.”

Voorlichting
door „Indië in Nood”

Het Voorlichtingsbureau van de Stichting „Indië in Nood”... geen uur te verliezen!” organiseert bijeenkomsten te:

ZUTPHEN: Maandag 6 Januari te 8 uur; sprekers: A. T. H. Winter en M. B. v. d. Hoeven.

Besnard over Linggadjadi**Onze tegenstander was Jan Salie**

De heeren die ons te Batavia vertegenwoordigden hebben gehandeld zooals men dat doet met koopwaar

Aan het afscheidsartikel van Besnard, die thans als hoofdredacteur van het Medan Bulletin is heengegaan, ontleenen wij de navolgende passages:

Wij verfoeien de overeenkomst, die thans in Nederland wordt besproken, omdat zij afbreekt wat nooit gebroken had mogen worden, omdat zij geweld doet aan een oude traditie, die bezig was zich te ontwikkelen tot een vriendschap tusschen twee zoo verscheiden volken als het Nederlandsche en het Indonesische.

Wij hebben hier leeren beseffen, hoezeer zij elkander door hun wezensverscheidenheid aanvullen en hoezeer beider temperamenten tot samenwerking vermogen te inspireeren.

Wij wisten, dat de overgang van de koloniale betrekkingen tot staatkundige vormen, waardoor op voet van gelijkheid in een nieuwe, velen als te revolutionnair aandoenden stijl, een herbouw van het koninkrijk zou moeten plaats vinden, moeilijkheden zou te weeg brengen en wij hadden deze reeds naar den geest aanvaard, aler wij er ons voor gesteld zagen, reeds in de jaren van bezinning, die ons gegeven werden gedurende de Japansche interneering.

En wij hebben niet gestreden tegen de Indonesische intellectuelen die wij in hun strijd vermochten te begrijpen, maar wel tegen onze eigen menschen, die van hun defaitistisch standpunt in alle stadia van de onderhandelingen hebben blijk gegeven en steeds weer voor het Nederlandsche volk kwamen met de boodschap, dat zij niet beter konden verkrijgen, dat zij met hun, ons te glibberig, koopmanschap den besten prijs hadden bedongen.

Onze tegenstander was niet de Indonesiër, maar Jan Salie die zoo haarfijn kon uitleggen waarom hij elken slag verloor.

Wij houden het op Jan Couragie, die risico's neemt, den slag wint, maar niet goed weet hoe en waarom.

Want wij gelooven aan karakter, aan de ondefinieerbare zedelijke kracht die de gedachten en gevoels medevoert, aan de groote eerlijke passies, die overtuigen.

Wij meenen ook dat een staat niet kan worden gebouwd zonder dat beide partijen daarin vinden wat hun hart moet geven voor de gemeene zaak.

En wij beseffen dat de Indonesiër slechts krijgt wat voldoende geeft aan zijn psychotische senti-

mentaliteit van het oogenblik, en dat zijn wezenlijk sentiment thans niet bepalend tot uiting kan komen.

Maar wij weten ook dat de onzen zoodanig teleurgesteld zijn dat hun het hart dreigt te verkillen.

Wij beschuldigen den Indonesiër niet.

Daar is aan onze zijde geen geestkracht getoond; de heeren die ons te Batavia vertegenwoordigden hebben gehandeld, zooals men dat doet met koopwaar, zij dachten slechts over een te veel en een te weinig.

Zij hebben niet gesproken, noch zooals men doet als men beziel is van een groote genegenheid, noch wanneer men geleid is door een sterke passie.

Dan vraagt men eenheid, dan accepteert men geen halfheid.

Dan weet men van geen toege-

ven, dan blijft men onverzettelijk en een dergelijke onverzettelijkheid deelt zich mede aan de andere zijde, niet als minachting voor de eigen inzichten, maar als een corm van waardeering die waardeering opwekt langs andere wegen dan die welke men gaat met spitsvondige woorden en handige besprekingen.

De onzen hebben niet onderhandeld als mannen.

Zij hebben niet alleen getwijfeld aan ons, maar ook aan Indonesië, zij hebben gezondigd door lauwheid, gebrek aan wezenlijke liefde voor dit land. Zij hebben op elk critiek oogenblik juist dat gemist wat kenmerkend is voor het karakter van ons volk, de vasthoudendheid voortvloeiende uit innerlijke zekerheid.

Zoo laat men niet los wat men liefheeft.

Maar omdat wij gelooven en blijven gelooven juist aan deze dingen aan de eenheid tusschen ons en de Indonesiërs hebben wij gestreden en nemen wij strijdend afscheid van dit land.

En wij zullen niet aflatlen.

Slechts dit vragen wij nu, vooral ook onzen tegenstanders van vandaag: Geloof dat het een strijd was uit genegenheid.

Nationale en Militaire eer**Patrouilleeren met een rooden band**

waarop een stempel van . . . de republiek!

De nasleep van den tweeden wereldoorlog is verbijsterend, niet alleen ten aanzien van de politieke en economische verhoudingen en van het zedenverval, maar zeer zeker ook ten aanzien van de moraal. Begrippen welke soms eeuwenlang ongewijzigd bleven, zijn plotseling van betekenis veranderd en niet altijd in gunstigen zin.

Zoo kennen wij het begrip „republiek”, waarmee nog niet lang geleden in de dagbladen werd aangeduid, het conglomeraat van inheemsche intellectuele collaborateurs, dat te zamen met T.R.I. en extremisten (waarop berust dit onderscheid?) terreur uitoefent. Dit begrip is reeds sedert eenigen tijd gewijzigd in republiek zonder aanhalingsteekens, doch niemand weet op welken grond dit is geschied.

Zoo was er ook een eenvoudige inheemsche onderwijzer, een goeroe, die door de Jappen tot een militairen rang werd bevorderd, een collaborateur die later door den „presiden repoebliek” tot de functie van „legercommandant” werd verheven. Deze stuntelige figuur zie wij op een foto in de dagbladen, den Hitlergroet brengend, een gebouw verlaten. Het onderschrift luidde: Legercommandant Soedirman! Straks wordt het Zijne Excellentie.

Maar wat erger is, ook het begrip nationale eer is van karakter veranderd. Kon, nog niet lang geleden, met menschen als Soekarno c.s. uit een oogpunt van prestige en nationale eer, niet worden onderhandeld, thans wordt door de Commissie-Generaal een tooneelstuk opgevoerd, waarbij met die „heeren” wordt gepraat, geluncht en gedineerd! En op den achtergrond van deze tooneelgroep laat een Engelsche Mephisto zijn hoonend harden lach hooren. De opbrengst van deze opvoering, waarvan het leeuwenaandeel wordt bijgedragen door onze nationale eer, komt ten bate van de „republiek”!

En als de commissie-Koets Soekarno achterna reist, de Ned. Ind. Regeering een belachelijk figuur slaat bij hare landing te Cheribon, als er wordt onderhandeld met figuren, die nog steeds duizenden in ellendige omstandigheden verkeer-

rende Nederlanders in gijzeling houden, dan zijn dit handeligen, welke men moet beschouwen in het kader van het nieuwe begrip nationale eer, dat wij gemakshalve zullen noemen „eer nieuwe stijl”.

Doch er is meer, er is blijkbaar ook een „soldaten-eer nieuwe stijl” ontstaan. Het begon op de cocktail-party waar officieren van het K.N.I.L. en de K.L. door Gen. Mansbergh in gezelschap werden gebracht van T.R.I.-officieren. Ons is bekend, dat de Chef v. d. Gen. Staf van het K.N.I.L. de party onmiddellijk verliet, doch wat deden de overigen? Dan volgde een bericht, dat Nederlandschen militairen werd opgedragen bij het spelen van het Indonesia Raja op te staan; er behoefde niet te worden gesalueerd. Of deze order een algemeen dan wel een plaatselijk karakter droeg, is ons niet bekend.

Thans weer een ander bericht, dat ons uit betrouwbare bron bereikte. Wij laten het hier volgen.

„Het wordt hier in Tjiteureup steeds mooier. Vanaf morgen moeten alle soldaten die gaan patrouilleeren, een roode band om den arm hebben en daar staat op een stempel van . . . de republiek!! Als de menschen er nu nog niet achter zijn, dat we met moedwil verkocht en verraden worden, dan hebben ze toch wel een ongelooflijke dikke plank voor hun kop. Wij hebben dit en bloc geweigerd en als het blijkt, dat we het toch moeten doen en toch politieagenten voor Soekarno gaan zijn, dan ga ik bij de NIWA (Nederlandsche Indische Welfare Artisten) en dan wil ik er niets meer mee te maken hebben. Er hebben al honderden officieren requesten aan de Koningin gestuurd met verzoek om overplaatsing naar on-derdeelen buiten Indië.”

Alweer een staaltje van de soldaten-eer nieuwe stijl. Het herinnert ons aan den Japanschen bezettingstijd, toen wij als krijgsgevangenen moesten rondloopen met een band, waarop Jap. karakterteekens waren aangebracht.

Het moment waarop iemands eergevoel in opstand komt, is een onderwerp, dat zich niet voor debat leent. Wij scharen ons zekerheids-

Bij de Jaarwisseling

1946-1947

Het is een groote troost in deze [donk're dagen,
Waarmee dit droevig jaar zijn
lijdensweg besluit,
Dat mannen van formaat nog
[steken bovenuit
Het gros hunner partij en nooit
[zullen versagen.

Zij zijn het, die in 't hart de eer
[der Natie dragen
Dwars door het stormgetij,
[wanneer de noodklok luidt;
Zij zijn het, wier verzet der
[boozen opzet stuit,
Die nu in Satan's dienst het
[Koninkrijk belagen.

Heeft ook de leugengeest nog
[over velen macht,
Die op zijn hoog bevel den steen
[des aanstoots stieren:
Het Linggadjadi-plan, dit werk
[der witte mieren,

Zij worden niet misleid en
[spieden in den nacht
Naar 't klare morgenlicht, dat
[eens zal zegevieren.
Die zekerheid geeft hun tot waak-
[zaam wachten kracht.
J. F. KUNST.

halve liever aan de zijde van hen,
die daaromtrent vooroorlogse op-
vattingen huldigen, op het gevaar
af, te worden gerekend tot de cate-
gorie „koloniale uitbuiters”.

Maj. der Int. K.N.I.L.,
J. Ferrée,

**Ditmaal
geen benden**

doch eenheden van de T.R.I.

Voor een deel van de Nederlandsche troepen op Java, met name de soldaten in de gebieden van Bandoeng Tjandjoer, is de zorgvuldig voorbereide Kerstviering, waarvan zij zich veel hadden voorgesteld, in duigen gevallen. Op tal van plaatsen, waar het lange tijd betrekkelijk rustig was geweest, viel plotseling activiteit van Indonesische eenheden waar te nemen.

„Er is reden om te gelooven”, aldus heeft een Nederlandsche militaire woordvoerder in Batavia verklaard, „dat ditmaal geen ongedisciplineerde benden in actie waren, doch eenheden van de T.R.I. Wellicht moet zelfs gesproken worden van een zorgvuldig voorbereid plan van de Republikeinsche legerleiding tot versterking van het Kerstfeest der Blanda's.”

Blum geeft ons een les

Terwijl ons Indisch bezit, deel uitmakende van het moederland, nagenoeg wordt prijs gegeven aan de terroristen als een Soekarno c.s., waartegenover wij slechts gedwongen werden tot slap verweer, „dank” zij een van Mook, ofschoon van Starkenborgh zich tegen iedereen vorm van onderhandelen met de Inheemschen verzette, zoolang de orde niet hersteld was — terwijl in ons parlement met praten en nog eens praten voor de macht der inheemsche opstandelingen geblukt werd en zelfs een Romme voor hen een buiging maakte, laat de socialist Blum ten aanzien van Indo China toch de tanden zien.

Hier geen praten, maar actie, hier noodzakelijk verweer en bescherming der rechten. Hier eerst herstel van de orde. Dit is de duidelijke taal, die Léon Blum in de nationale vergadering gesproken heeft, aldus de „Nieuwe Haagsche Courant”, waaraan wij dit bericht ontleenen.

Indië door de Radio

MAANDAG 6 JANUARI a.s. van 19.15—19.35 u. zal Piet Kort-huis over Hilversum I (golfl. 301 m) in de rubriek „Onder de N.C.R.V.-lees'amp” behandelen: „Indische literatuur van den laatsten tijd” (proza), o.a.: 1. Leonard Huizinga „Zeven kaarsen voor Indië”, 2. Johan Fabricius „Nacht over Java”, 3. Tjill Westerlingk „Het Ind'sche dagboek van Dr. Peter Fabricius”, 4. Soewarsih Djojopoespito „Buiten het gareel”, en MAANDAG 13 JANUARI a.s. van 19.15—19.35 uur „Ind'sche poëzie en andere literatuur v. d. laatsten tijd”: Mr. J. F. Kunst, E. du Perron en Willem Brandt „Binnen Japansch Prikkeldraad”.

In telegramstijl

23 December:

Het hoofdbestuur van de mil. belangenvereniging „Perserikantan Menado“ heeft namens alle Menadoneesche militairen in dienst van het K.N.I.L. den afgevaardigde van de Minahassa te Den Pasar verzocht, de gevoelens van bedoelde militairen met de volgende woorden te willen vertolken: „Wij wenschen door te blijven dienen onder de Kroon en wenschen geen inmenging van de Republiek“.

De Staatskundig Gereformeerde Partij heeft aan Hare Majesteit de Koningin een telegram gestuurd, waarin zij zegt, dat Linggadjadi overeenkomstig den tijdsgeest is, maar in strijd met het Goddelijk gezag der Overheid. De Zending is in gevaar.

In de vergadering van de Eerste Kamer vroeg prof. Molenaar, zoo spoedig mogelijk de begroting voor Overzeesche Gebiedsrekeningen aan de orde te stellen. Hij was van plan ook de overeenkomst van Linggadjadi aan de orde te stellen, maar de rede van Min. Jonkman had de Eerste Kamer nog niet bereikt.

Op de conferentie te Den Pasar is in principe de vorming van de Staat O-Indonesië geaccepteerd. De wensch is geuit in het kabinet van den nieuwen staat een Ministerie van Zelfbesturende Landschappen in te voegen, daar Oost-Indonesië bestaat uit 115 Landschappen. Voorts zal de regering in een motie worden uitgenodigd, de Groote Oost en Borneo in één staat samen te voegen.

Op verzoek van Dr. Van Mook is een commissie van 7 gevormd, die met den Lt. G.G. overleg zal plegen inzake moties en amendementen.

In een zitting van een uur heeft de Eerste Kamer haar goedkeuring gehecht aan het wetsontwerp tot verandering van art. 152 van de Grondwet en daarmede de troepenutzendingen naar Indië geëgaliseerd.

In de laatste anderhalve maand is de koers van het republikeinsche geld, dat 10 Oct. j.l. werd uitgegeven, gestadig gedaald. Inmiddels trachten de Republiek. autoriteiten door drastische maatregelen een verdere devaluatie van de munteenheid tegen te gaan.

24 December:

Dr. Van Mook heeft te Den

Pasar een rede gehouden, waarin hij zeide dat de Republiek niet soeverein is en dat het noodzakelijk is dat Nederland een leidende functie heeft in verband met het internationaal prestige van Indonesië in de U.N.O. Hij verklaarde tevens dat de politieke gevangenen eerst na de ondertekening van de overeenkomst van Linggadjadi behoeven te worden vrijgelaten.

Soekawati, afgevaardigde van Bali, is heden tot tijdel. staats-hoofd van Oost-Indonesië gekozen.

27 December:

De conferentie van Den Pasar heeft een telegram gericht aan H.M. de Koningin, waarin zij haar dank uitspreekt voor de inlossing van de beloften welke Zij heeft gedaan in Haar rede van 7 December 1942.

Het Republikeinsche ministerie van Voorlichting heeft officieel medegedeeld, dat de Hr. H. T. Campbell uit Sydney is benoemd tot tijdelijk handelscommissaris voor de Indonesische Republiek in Australië. De Heer Campbell is benoemd door Sjahrir als rep. minister van buitenlandse zaken. Hij heeft volmachten tot hulp aan en bescherming van Indon. onderdanen bij den handel in Australië betrokken.

De gemengde commissie, bestaande uit leden van de subcommissie ter bespoediging van de evacuatie, die een onderzoek heeft ingesteld naar de omstandigheden in interneeringskampen in het binnenland, is teruggekeerd, na 18 kampen in Oost- en Midden-Java te hebben bezocht. De voedseltoestand werd redelijk genoemd, met kleeding was het echter slecht gesteld. Ongeveer 7000 geïnterneerden moeten nog worden geëvacueerd. Men hoopt dit in twee maanden ten uitvoer te brengen.

Een Ned. Indon. missie is met 82 geïnterneerden van Madoera teruggekeerd.

Voor de eerste maal na den oorlog heeft een Nederlandsche missie een bezoek gebracht aan het binnenland van Sumatra. De commissie bestond uit acht leden. Zij bezochten S'an'ar, de republikeinsche hoofdstad van Sumatra; de reis werd gemaakt onder zware dekking van de Politie Tentara en verliep zonder incidenten.

Strijd tot het uiterste

Volgens A.F.P. zou generaal Soedirman, opperbevelhebber der republikeinsche strijdkrachten, in een radiorede „de strijd tot het uiterste“ hebben geproclameerd. Als resultaat van de op 23 December te Djokjakarta gehouden conferentie tusschen president Soekarno, den minister van defensie en bevelhebbers van het republikeinsche leger, kondigde Soedirman aan dat de strijd zou worden voortgezet.

De geïnterneerden

Een abonné schrijft ons: „De Regeeringsvoorlichtingsdienst meldde op 26 December j.l. door de radio dat een gemengde commissie verschillende interneeringskampen in het binnenland had bezocht. Verblijf en voedsel zouden „redelijk“ zijn, maar kleeding onvoldoende; er zouden nog 7000 Europeanen gevangen zitten.

Dit klopt niet met een bericht van eenige dagen eerder van het

Nederlandsche Rode Kruis te Batavia dat sprak van 25.000 geïnterneerden. Vaak wordt vergeleken gezegd dat wat thans nog gevangen zit in hoofdzak Indo-Europeanen zijn, maar dat is wel een treurig argument, waar juist wij in tegenstelling met de Angelsaksische landen geen onderscheid maken tusschen totok en Indo. Zijn de ontbrekende 18.000 in de interneeringskampen omgekomen?

De dure regeeringsvoorlichting is weer totaal onvoldoende. Verder trok het mijn aandacht dat de Nederlandsche dagbladers met geen woord rept over het bericht in uw blad van den geheimen zender in zake de geheime interneeringskampen, waar de toestanden even verschrikkelijk zijn als in de ergste Duitsche kampen. Zou er toch zoo iets als censuur bestaan in Nederland?”

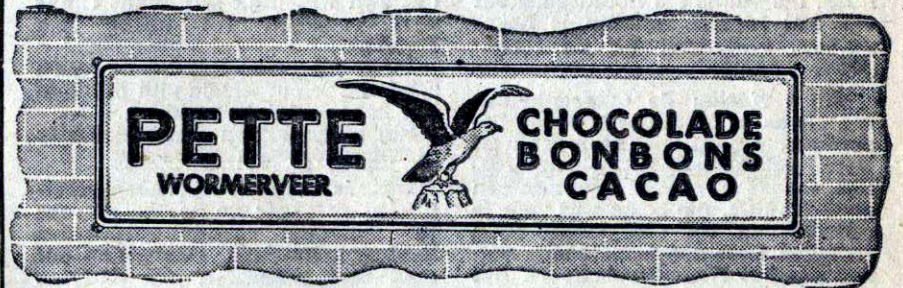
Geeft dit blad na lezing door aan anderen

ORANJE-GROEN STRIKJES

te 's-Gravenhage verkrijgbaar:
Papestraat 21,
Noordeinde 29,
Andries Bickerweg 5,
Populierstraat 36.
Mevr. Rombach-van Heukelom,
flat Nirwana, Benoordenhout-
scheweg 227.

NAAIMACHINES

TE KOOP, vanaf 50 gulden:
enkele hand- en trapmachines.
Den Haag - Obrechtstraat 190

Publicaties, welke U Indië doen kennen en op juiste wijze het Indische probleem belichten.

- Brochures:**
Nederlandsch-Indië, door Dr. A. L. J. Sunier f 0.25
Japansche intrigues, door Mr. Mas Slamet f 0.25
Feiten en Standpunten der z.g. Republiek, der Ned. Regeering, der z.g. rechtsche oppositie f 0.25
Dit vroeg Indië (rapport-Visman) f 0.25
Wat iedereen weten moet omtrent de groot-Aziatische gemeenschappelijke welvaartssfeer, door D. W. N. de Boer f 0.30
Het drama van Indië, door R. M. Notosotarso f 0.25
Rechtvaardigheid voor Indië, door Dr. J. W. Meijer Ranneft f 0.50
De 1000 van Amaher, door Kapt. Korteweg f 0.65
(Deze publicatie werd in het Engelsch vertaald en als bewijsstuk bij de berechting van Japansche oorlogsmisdadigers te Singapore gebruikt.)
De kolonisatie van Nw.-Guinea, door Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn f 0.25
Vlugschrift in courantendruk:
„Redt hen, zij vergaan“, 4 pag. f 0.05
Serie van 10 deeltjes Tropisch Nederland in zakformaat:
Rubber, door Ir. W. Spoon)
De Java Suikerindustrie, door W. Galjaar)
De Tabakscultuur in Ned. Indië, door D. J. Sanders)
Cocos- en Oliepalmcultuur, door Dr. J. Th. de Haan)
De Thee, door Dr. J. G. Ossewaarde f 5.-
Koffiecultuur in Ned. Indië, door Dr. C. J. J. van Hall)
De vezelstoffen van Ned. Indië, door K. van der Veer)
Kina, door Dr. Ch. W. F. Winckel)
Specerijen, door Ir. W. L. Utermark)
Indische voedingsgewassen, door K. van der Veer)
Kaart van Nederlandsch-Indië, waarop door tekening de bodemproducten zijn aangegeven, formaat 29 x 47 cm f 0.10
Te bestellen, liefst per postwissel of giro (nummer 6866), bij de Stichting „Indië in Nood“ Geen uur te verliezen!
Andries Bickerweg 5 's-Gravenhage Telefoon 330295
Deze Stichting, welke gaarne uw adhaesiebetuiging en uw steun ontvangt, kan U verder inlichten hoe de toestanden in Indië zich werkelijk toedragen.

?????

Ontwerp-overeenkomst Linggadjadi aanvaard.....

.....Nu de uitvoering daarvan.....???

Scherp werd door het tweemaal per week verschijnend „Het Laatste Nieuws uit Indië“ de weg naar Linggadjadi belicht. Een — wij zouden bijna zeggen: nog scherpere — belichting eischt de martelgang vanaf Linggadjadi.

Het gebeuren in Indië blijve niet in 't diepe duister.

„Het Laatste Nieuws uit Indië“ MOET nu meer dan ooit zijn taak om de goede — de juiste — voorlichting te brengen, vervullen. Meer dan ooit is het daarom noodzakelijk, dat zijn lezerskring zich steeds uitbreidt. In hoofdzaak ligt het aan U, of dit zal geschieden.

DAAROM:

- Wint abonné's!
- Zendt de administratie adressen voor proefnummers en als het maar eenigszins kan, bezoekt dan na eenigen tijd (de administratie zal aan de opgegeven adressen driemaal een proefnummer zenden) deze adressen.
- Schenkt uw kennissen in Indië, of één onzer soldaten, waarvan de administratie de adressen heeft, een abonnement. Het bewijs, dat niet iedereen in Nederland meent, dat het toelaten en daardoor in de hand werken van terreur, knevelarij en chantage een toonbeeld van „progressiviteit“ is, zal hun een morele steun zijn.
- Gij kunt ook, voor het gebruik als propaganda-zending aan bepaalde adressen zowel in Indië als in Nederland, de administratie enkele abonnementen ter beschikking stellen.